

Entrevista a Raquel Frieria

L'obra

_Conta'ns la història prèvia a 1.432.327m2. Com hi arribes, a prendre els CIE com argument per la teva obra?

El meu treball explora situacions de control de l'espai i el temps. Vaig començar investigant les presons com exemple d'institució total on hi ha un control extrem del temps i de l'espai per disciplinar i normalitzar. Més endavant, vaig assabentar-me de l'existència dels Centres d'Internament d'Estrangers (CIEs) i em vaig adonar que eren el paradigma de la governamentalitat (entrellaçament estructural del govern d'un estat amb les tècniques de govern d'un mateix) a les societats actuals, denominades societats de control i de seguretat. A més, l'existència dels CIEs era força desconeguda per una part important de la població i era pertinent, doncs, treure aquests espais de la seva situació de mig ocultació.

_Quina és la relació o la diferència, des del teu punt de vista, entre la teva obra i un documental sobre una problemàtica social?

Es evident que la frontera entre l'art i el documental no està actualment gaire definida.

De fet, trobo molt interessant aquesta confusió. 1.432.327m2 té certs aspectes en comú amb molts treballs documentals que s'estan fent avui en dia. Ara bé, el format d'aquesta obra és artístic perquè es tracta, d'entrada, d'una vídeo-instal·lació on la qüestió de l'espai és important. Hi ha una intenció d'establir un joc entre l'espai que descriu i l'espai expositiu on està instal·lada la projecció. Si ho passéssim a la TV o al cinema, aquest aspecte es perdria, tot i que seguirien arribant a l'espectador d'altres aspectes que planteja la obra. També la utilització radical del pla fix, la tonalitat de la veu o la ventriloquia com a forma de testimoniatge són recerques formals d'aquesta obra que defineixen més aviat una pràctica artística.

_Quin ha estat el procés tècnic de creació de l'obra?

El procés ha estat llarg i difícil, molt delicat. En primer lloc, hi va haver un llarg procés de recerca sobre el tema dels CIEs a l'Estat espanyol i sobre els centres d'estrangers a la resta d'Europa. Després hi va haver un punt d'inflexió on em van sorgir dubtes sobre la meva posició per parlar del tema: com presentar-lo, com enregistrar-lo, des de quin punt de vista, etc. Va ser en aquest moment quan vaig considerar que aquests dubtes que tenia i les preguntes que em plantejava eren fonamentals en la meva pràctica, en aquest projecte, i per això vaig decidir tractar també la figura de l'artista com una qüestió problemàtica d'aquesta l'obra.

_Què destacaries sobre el procés de la seva producció? Se't van presentar dificultats?

Destacaria la participació dels testimonis, és a dir, l'experiència de conèixer aquestes persones. Aquesta ha estat la part més enriquidora del procés. El que ha estat més difícil és, sens dubte, trobar-los. Sense la ajuda de CEAR i de Daniel Izuzquiza de Pueblos Unidos, no hagués estat possible.

_Quins consideres els referents conceptuals de la teva obra?

Sobre el pas de la societat disciplinària a la societat de control, Alessandro de Giorgi i Mathieu Bietlot. Sobre l'estat d'excepció, Giorgio Agamben i Papadopoulos & Tsianos i, sobre el Banòptic, Didier Bigo. I sobre l'ètica, la representació i la figura de testimoni a les pràctiques documentals, Hito Steyerl i Bill Nichols.

Breu explicació de la trajectòria de l'artista_

_Si fem un panorama general de la teva producció, com emmarques aquesta obra dins la teva producció?

El meu treball està centrat en els mecanismes de poder que controlen i articulen l'experiència modelant les nostres conductes e incidint en les nostres subjectivitats.

Amb especial atenció per les formes de control del temps i de l'espai.

Els meus primers treballs es focalitzaven en els dispositius que pauten i ordenen el nostre temps. Darrerament, estan més centrats en el domini i la regulació de l'espai, posant també en relleu les representacions de l'alteritat i la posició mateixa de l'artista en les pràctiques documentals. 1.432.327 m2 s'emmarcaria en la línia d'aquests darrers treballs.

Relació amb la Biennal d'Art d'Amposta_

*_Com, segons el teu punt de vista, afecta aquest premi a la teva trajectòria?
Quina és la teva relació prèvia amb BIAM?*

Porto tres edicions participant a la BIAM. A l'edició anterior vaig obtenir el "Premi compra". Enguany estic molt satisfeta perquè el premi ha tingut força ressò mediàtic i això serveix perquè el tema del Centres d'Internament d'Estrangers torni a estar present als mitjans.

Paraules claus_

_Si Raquel Frieria és igual (=) a Artista:

_Artista = no em sento gens còmoda amb aquesta etiqueta, però encara no n'he trobat cap altre per definir-me.

_Art = la manera de relacionar-me amb el meu context.

_1.432.327m2 = m'agradaria que això ho contestés l'espectador que vegi la vídeo instal·lació.

_Estranger = alteritat dins i fora.

_Intrusió = pràctica que suposen molts dels meus treballs.

_Vídeo = el format que més faig servir, directe, accessible, polivalent, amb infinites possibilitats.

Per seguir-la [propers projectes]_

Raquel Frieria participarà, el proper 27 d'octubre, a l'exposició col·lectiva *Habeas Corpus* al Tinglado 2, organitzada pel Centre d'Art de Tarragona en el marc del Festival SCAN. Al mes de novembre, presentarà el projecte "L'art de vendre" a Ingràvid -Festival de cultura contemporània de l'Empordà.

Què en diuen_Oriol Fontdevila, crític d'art,¹_

“L'exercici de ventrilòquia de Raquel Frieria sembla anar encaminat justament cap aquesta direcció, tot i que el presumible acte de “donar veu” a la persona immigrada es presenta en aquest cas com una apropiació encara més radical, on el testimoni és qui, literalment, li proporciona la veu a l'artista. Al mateix temps, però, la situació que s'origina a partir d'això és de considerable ambigüitat pel que fa a les relacions de poder, ja que la reproducció que fa l'artista de les paraules del testimoni al peu de la lletra també invaliden la possibilitat que ella articuli, finalment, una “veu pròpia”, d'autor, i acompleixi definitivament una submissió de la paraula del testimoni per mitjà de la seva pròpia interpretació i judici.

1.432.327 m2 es genera, per tant, segons una política de representació genuïna i que està en correspondència amb la política de segregació social i aïllament que es troba a la seva base. L'acció d'indagar les entranyes dels centres d'internament posa en evidència els mateixos impediments per accedir-hi, al mateix temps que aquesta limitació es transfereix a l'acte de representació, on es posa igualment el documental sota sospita en tant que experiència “d'accés” a l'alteritat. Així doncs, realitat sociopolítica i acció documental es resolen com a actes fallits de manera equivalent, inconclusos i, en aquest cas, mediatitzats per unes línies divisòries, unes fronteres que, si bé en l'experiència quotidiana són pràcticament imperceptibles, amb 1.432.327 m2 es proven de posar de manifest, tant pel que fa als malaurats Centres d'Internament per Estrangers com també en relació amb el mateix treball cultural que requereix la producció de l'audiovisual”

¹ Text extret del catàleg de la BIAM 2012, Ajuntament d'Ampostà, Ampostà, octubre 2012. p.27